

STORTINGET

Innst. 110 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 18 S (2022–2023)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Forsvarsde- partementet

Til Stortinget

1. Sammendrag

Regjeringa foreslår endringer i forsvarsbudsjettet for 2022 knytte til den tryggingsspolitiske situasjonen i Europa, auka energi-, drivstoff-, og valutaprisar, betringar av butilhøva for vernepliktige og yngre befall, betring av kritisk infrastruktur på Andøya flystasjon, einskild tilskott til Det frivillige Skyttervesen og andre endringar.

Gjennom året har det vore store tilleggsløyvingar på Forsvarsdepartementet sitt budsjett knytte til krigsutbrotet i Ukraina. Endringane har knytt seg både til nasjonale tiltak og til militær støtte til Ukraina. Dei nasjonale tiltaka vart fremma i Prop. 78 S (2021–2022) og vedtekne av Stortinget i handsaminga av Innst. 270 S (2021–2022). Her vart det løyvd totalt tre mrd. kroner for å styrke Forsvarets nærvær i nord, styrke evna til alliert samtrening, auka beredskap, reaksjonsevne og uthald i krise og krig og styrke situasjonsforståinga og motstanden mot digitale truslar. Regjeringa prioriterer høg aktivitet for Forsvaret i 2022 som følgje av krigen i Ukraina og ein ny tryggingsspolitisk situasjon. Det auka operative aktivitetsnivået som følgde av Prop. 78 S (2021–2022), vert vidareført.

Regjeringa har lagt opp til omfattande militær støtte til Ukraina, med løyvingar på om lag 3,4 mrd. kroner.

Tiltaka har vore fremma gjennom revidert nasjonalbudsjett for 2022 og Prop. 142 S (2021–2022). Knytt til donasjonar av materiell til Ukraina, innkjøp av materiell og støtte til trening av ukrainske soldatar i Storbritannia foreslår regjeringa å omdisponere midlar som er løyvde på tilskottsposten kap. 1700 post 79, til der utgiftene vert posterte i 2022.

Regjeringa foreslår ei løyving til vedlikehald og rehabilitering av infrastruktur for å styrke Noregs evne til mottak av allierte luftstyrkar og styrke Forsvaret i nord. Tiltaka på Andøya flystasjon skal styrke satsinga og Noregs nærvær i nord i tråd med føresetnadene i Meld. St. 10 (2021–2022), som vart presentert for Stortinget tidlegare i år. Regjeringa følgjer vidare opp tiltak frå saldert budsjett for 2022, kor regjeringa foreslo å løyve 40 mill. kroner til Forsvarsbygg for å forbetre butilhøva til vernepliktige og yngre befall på Skjold, Bardufoss og Setermoen. Regjeringa foreslår at prosjektet vert tilført ytterlegare 10 mill. kroner. Regjeringa foreslår samstundes eit einskild tilskott til Det frivillige Skyttervesen, ut over tilskottet organisasjonen får gjennom Forsvarsdepartementets etablerte tilskottsordning, for å støtte høg aktivitet i organisasjonen i ei tid med auka prisar på ammunisjon.

Endringa i valutaføresetnadene i budsjetterte utbetalingar i 2022 for store materiellprosjekt inneber forventta meirutgifter på til saman om lag 1484,0 mill. kroner i 2022. Regjeringa foreslår difor ei valutajustering på om lag 799,2 mill. kroner for i 2022. Forslag til valutajustering bygger vidare på tidlegare valutajusteringar i saldert budsjett for 2022 og RNB for 2022. Ut over den føreslegne valutajusteringa, tilleggsløyving, overføringar frå andre departement og tekniske endringar er det også identifisert betydelege meirutgifter på om lag 1 449,8 mill. kroner. Meirutgiftene knytte til auka utgif-

ter til energi-, drivstoff-, og valutaprisar utgjør til saman om lag 1 312,0 mill. kroner av dette.

Meirutgiftene vert foreslått dekte gjennom tverrprioriteringar innanfor forsvarsbudsjettet. Regjeringa foreslår at meirutgiftene primært vert dekte gjennom omprioritering frå investeringar til drift, i hovudsak frå investeringar over kap. 1710 post 47 og kap. 1760 post 45. Mindreutgifter og ikkje planlagde meirinntekter er foreslått nytta til å balansere sektoren sine meirutgifter.

Regjeringa foreslår at utgiftsramma vert auka med 1 955,4 mill. kroner, og at inntektsramma vert auka med 1 134,2 mill. kroner.

Regjeringa viser og til Stortinget sitt oppmodingsvedtak nr. 133 (2020–2021), jf. Innst. 87 S (2020–2021), der Stortinget ber regjeringa innan 2022 leggje fram ei utgreiing om bruk av ikkje-militært tilsette og tilhøve knytte til krigens folkerett og ikkje-militært personell som legitime militære mål. Arbeidet er førebels ikkje ferdigstilt, og heng saman med andre saker om totalforsvaret og sivil støtte til Forsvaret. Regjeringa vil av difor kome tilbake til Stortinget på eigna måte seinare.

Regjeringa legg fram to forslag til romertalsvedtak. Disse omhandlar Program felles IKT-tenester i departementsfellesskapet, Forsvaret og lokalisering av sjef Luftforsvaret til Reitan.

Regjeringa informerer også om interne endringar på kap. 1720 Forsvaret. Vidare inneheld proposisjonen følgjande seks informasjonssaker:

- Kap. 1700 post 71, Forsvarsdepartementet, einskild tilskott til Noregs arktiske universitet
- Kap. 1700 post 79, Forsvarsdepartementet, tilskott til den slovakiske stat for støtte til donasjon av Zuzana-2
- Kap. 1700 post 79, Forsvarsdepartementet, tilskott til den estiske staten for støtte til donasjon av Role 2 feltsjukehus til Ukraina
- Kap. 1700 post 79, Forsvarsdepartementet, tilskott til NATO Comprehensive Assistance Package for Ukraine.
- 1700 post 79, Forsvarsdepartementet, tilskott til EU Military Assistance Mission til Ukraina
- Kap. 1700 post 79, Forsvarsdepartementet, tilskott til den britiskeleia mekanismen for militær støtte til Ukraina – International Fund for Ukraine

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Nils-Ole Foshaug, Kristian Torve og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Hårek Elvenes, Ingjerd Schou, Erna Solberg og lederen Ine Eriksen Søreide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Bengt Fasteraune, fra Fremskrittspar-

tiet, Sylvi Listhaug og Christian Tybring-Gjedde, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingrid Fiskaa, fra Rødt, Bjørnar Moxnes, fra Venstre, Guri Melby, og fra Kristelig Folkeparti, Astrid Aarhus Byrknes, viser til Prop. 18 S (2022–2023) Endringer i statsbudsjettet 2022 under Forsvarsdepartementet. Komiteen merker seg at regjeringen i proposisjonen foreslår endringer i forsvarsbudsjettet knyttet til den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa, endringer knyttet til økte energi-, drivstoff- og valutapriser, bedring av boforholdene for vernepliktige og yngre befall, bedring av kritisk infrastruktur på Andøya flystasjon, et enkelttilskudd til Det frivillige Skyttervesen (DFS) samt en rekke andre endringer som er omtalt under de enkelte budsjettkapitlene. Komiteen viser til proposisjonen for en mer utfyllende beskrivelse av de ulike foreslåtte endringene.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen i proposisjonen fremhever følgende:

«Endringa i valutaføresetnadene i budsjetterte utbetalningar i 2022 for store materiellprosjekt inneber forventa meirutgifter på til saman om lag 1484,0 mill. kroner i 2022. Regjeringa foreslår difor ei valutajusterings i 2022 på om lag 799,2 mill. kroner i 2022.»

Disse medlemmer merker seg at regjeringen kompenserer merutgifter på 1484 mill. kroner med en valutajustering på 799,2 mill. kroner. Disse medlemmer vil understreke at dette innebærer at regjeringen lar være å kompensere Forsvaret for økte valutaavgifter tilsvarende ca. 685 mill. kroner og i stedet velger å kutte i materiellinvesteringer til Forsvaret samt eiendom, bygg og anlegg.

Disse medlemmer understreker at Senterpartiet i opposisjon understreket at Forsvaret burde kompenseres ved store valutatap. Disse medlemmer viser her til at tidligere stortingsrepresentant for Senterpartiet, Liv Signe Navarsete, i januar 2017 uttalte til media at Forsvaret burde kompenseres ved økte valutaavgifter. Når Senterpartiet i regjering i stedet velger å la være å kompensere Forsvaret for 685 mill. kroner i økte valutaavgifter, synliggjør dette en betydelig avstand mellom Senterpartiets retorikk i opposisjon og partiets politikk i posisjon.

Disse medlemmer viser til at Solberg-regjeringen i inneværende langtidsplan for forsvarssektoren foreslo en mekanisme for valutajustering for å opprettholde forsvarssektorens kjøpekraft. Et bredt flertall i Stortinget, inkludert Senterpartiet, ga under behandlingen av innværende langtidsplan for forsvarssektoren, jf. Innst. 87 S (2020–2021) til Prop. 14 S (2020–2021), sin tilslutning til dette gjennom vedtak nr. 134 (2020–2021):

«Stortinget ber regjeringen vurdere måter å redusere forsvarsbudsjettets eksponering mot valutasing-

ninger på, i forbindelse med anskaffelser av forsvarsmateriell, og komme tilbake til Stortinget med en vurdering i revidert nasjonalbudsjett 2021.»

Disse medlemmer viser til at Solberg-regjeringen fulgte opp dette vedtaket i Prop. 195 S (2020–2021), jf. Innst. 600 S (2020–2021), og i denne proposisjonen blant annet viste til følgende:

«For å redusere forsvarsbudsjettets eksponering mot valutasvingninger i forbindelse med anskaffelser av forsvarsmateriell, vil regjeringen derfor foreslå å valutajustere store investeringsprosjekter i forsvarssektoren i budsjettframleggene fra og med 2022. Det legges til grunn at modellen skal være symmetrisk. En årlig valutajustering innebærer dermed at forsvarsrammen, alt annet likt, vil økes i en periode med svekket kronekurs og reduseres i en periode med styrket kronekurs. Dermed kan man havne i en situasjon hvor forsvarsrammen som følge av styrket kronekurs ligger under de økonomiske målene som er satt i langtidsplanen for forsvarssektoren, og at prosentandelen av BNP som benyttes til forsvarsformål, reduseres eller øker mindre enn det som ellers ville være tilfellet. I en situasjon hvor kronen svekker seg, vil det motsatte kunne være tilfelle. Hensikten med å foreta årlige valutajusteringer av store investeringsprosjekter er å bevare kjøpekraften til forsvarssektoren, bidra til effektiv ressursbruk og øke forutsigbarheten for at målene om økt forsvarsevne i langtidsplanen for forsvarssektoren blir nådd. Regjeringen kommer tilbake med et konkret forslag til justeringer i budsjettframlegget for 2022.»

Disse medlemmer viser til omtale av forsvarsbudsjettets eksponering mot valutasvingninger i Prop. 1 S (2021–2022) for Forsvarsdepartementet, der Solberg-regjeringen fastslo følgende:

«Ugunstig vekslingskurs mellom norske kroner og de mest aktuelle utenlandske valutaer har gitt betydelige merutgifter i 2021, og har medført endring i tidsplaner for en del flerårige investeringsprosjekter som der ved vil påvirke gjennomføring i 2022 og senere år.

For å redusere effekten av forsvarsbudsjettets eksponering mot valutasvingninger i forbindelse med anskaffelser av forsvarsmateriell, foreslår regjeringen å valutajustere store materiellinvesteringsprosjekter i de årlige budsjettprosessene fra og med forsvarsbudsjettet for 2022. En årlig valutajustering innebærer at forsvarsrammen (alt annet likt) vil reduseres i en periode med styrket kronekurs. I motsatt tilfelle, vil en svekket krone medføre at forsvarsrammen øker. Hensikten med å foreta årlige valutajusteringer av store investeringsprosjekter er å bevare kjøpekraften til forsvarssektoren og øke forutsigbarheten for at målene om økt forsvarsevne i langtidsplanen (LTP) blir nådd.»

Disse medlemmer vil peke på at regjeringens manglende valutakompensasjon for budsjettåret 2022, tilsvarende ca. 685 mill. kroner, vil måtte dekkes inn på måter som vil gå ut over forsvarsevnen, herunder materiellanskaffelser i Forsvaret samt eiendom, bygg og anlegg i forsvarssektoren.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at Rødts syn er at pengene som foreslås bevilget til internasjonale finansieringsmekanismer for militær støtte til Ukraina over kap. 1700 post 79, i stedet bør bevilges i støtte til Ukraina som frie midler slik den ukrainske staten finner det hensiktsmessig og nødvendig å prioritere disse, og viser for øvrig til Rødts merknader i Innst. 34 S (2021–2022).

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til forslag til romertallsvedtak II, der regjeringen ber om samtykke til at Forsvarsdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet kan iverksette Program felles IKT-tenester i departementsfellesskapet med en kostnadsramme på 1 392 mill. 2023-kroner for endringstrinn 1 og 2.

Disse medlemmer mener prosessen med dette IKT-prosjektet har vært rotete, med usikre kostnadsoverslag som stadig har endret seg, og at bruken av eksterne konsulenter har vært høyere enn forespeilet, noe som er dokumentert i artikler i Aftenposten 28. og 30. november 2022. Disse medlemmer forventer at regjeringen tar grep for å informere bedre om programmet, sikre hensiktsmessig bruk av intern kompetanse i stedet for unødvendig ressursbruk på eksterne konsulenter og involvere arbeidstakerorganisasjonene på en bedre måte enn hittil.

Disse medlemmer viser til forslag til romertallsvedtak III, der regjeringen ber om samtykke til at sjefen for Luftforsvaret, med et mindre tilpasset stabselement, blir lokalisert på Reitan ved Bodø.

Disse medlemmer forutsetter at videre omstrukturering av sjefen for Luftforsvarets stab må skje i tett dialog med arbeidstakerorganisasjonene, og at den fremtidige organiseringen og lokaliseringen legges frem for Stortinget.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2022 vert det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Føremål	Kroner
Utgifter			
1700		Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med frå kr 683 520 000 til kr 678 770 000	4 750 000
	22	IKT-verksemd, kan overførast, vert auka med frå kr 340 469 000 til kr 431 673 000	91 204 000
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, kan overførast, vert redusert med frå kr 6 636 000 til kr 1 500 000	5 136 000
	60	Overføringar til kommunar og fylkeskommunar, vert redusert med frå kr 1 800 000 til kr 600 000	1 200 000
	71	Overføring til andre, kan overførast, vert auka med frå kr 79 892 000 til kr 81 892 000	2 000 000
	78	Noregs tilskott til NATO sitt og internasjonale driftsbudsjett, kan overførast, vert auka med frå kr 941 810 000 til kr 979 810 000	38 000 000
	79	Militær støtte til Ukraina, kan nyttast under kap. 1720, post 1, vert redusert med frå kr 2 691 000 000 til kr 2 239 250 000	451 750 000
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter, kan overførast, vert auka med frå kr 5 714 077 000 til kr 6 743 195 000	1 029 118 000
	47	Nybygg og nyanlegg, kan overførast, vert redusert med frå kr 3 850 802 000 til kr 3 385 372 000	465 430 000
1716		Forsvarets forskingsinstitutt	
	51	Tilskott til Forsvarets forskingsinstitutt, vert auka med frå kr 249 780 000 til kr 274 775 000	24 995 000
1720		Forsvaret	
	1	Driftsutgifter, vert auka med frå kr 35 523 062 000 til kr 36 551 044 000	1 027 982 000
1735		Etterretningstenesta	
	21	Spesielle driftsutgifter, vert auka med frå kr 2 765 510 000 til kr 2 841 489 000	75 979 000
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffingar og vedlikehald	
	1	Driftsutgifter, kan nyttast under kap. 1760, post 45, vert auka med frå kr 2 042 960 000 til kr 2 224 798 000	181 838 000
	44	Fellesfinansierte investeringar, nasjonalfinansiert del, kan overførast, vert auka med frå kr 132 669 000 til kr 177 373 000	44 704 000
	45	Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald, kan overførast, vert auka med frå kr 21 025 443 000 til kr 21 363 700 000	338 257 000
	48	Fellesfinansierte investeringar, fellesfinansiert del, kan overførast, vert auka med frå kr 350 000 000 til kr 357 235 000	7 235 000
	75	Fellesfinansierte investeringar, Noregs tilskott til NATO sitt investeringsprogram for tryggleik, kan overførast, kan nyttast under kap. 1760, post 44, vert auka med frå kr 111 931 000 til kr 133 479 000	21 548 000
1791		Redningshelikoptertenesta	
	1	Driftsutgifter, vert auka med frå kr 744 885 000 til kr 745 722 000	837 000

Kap.	Post Føremål	Kroner
Inntekter		
4700	Forsvarsdepartementet	
	2 IKT-verksemd, inntekter, vert auka med frå kr 63 000 000 til kr 75 000 000	12 000 000
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1 Driftsinntekter, vert auka med frå kr 4 738 195 000 til kr 5 747 313 000	1 009 118 000
47	Sal av eigedom, vert auka med frå kr 99 910 000 til kr 125 910 000	26 000 000
4720	Forsvaret	
	1 Driftsinntekter, vert redusert med frå kr 1 613 403 000 til kr 1 520 903 000	92 500 000
4760	Forsvarsmateriell og større anskaffingar og vedlikehald	
	1 Driftsinntekter, vert auka med frå kr 80 543 000 til kr 132 543 000	52 000 000
	45 Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald, vert auka med frå kr 117 000 000 til kr 207 000 000	90 000 000
	48 Fellesfinansierte investeringar, inntekter, vert auka med frå kr 350 036 000 til kr 387 659 000	37 623 000

II

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet kan iverksette Program felles IKT-tenester i departementsfellesskapet med ei kostnadsramme på 1 392 mill. 2023-kroner for endringstrinn 1 og 2.

III

Stortinget samtykker i at sjefen for Luftforsvaret, med eit mindre tilpassa stabselement, vert lokalisert på Reitan ved Bodø.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 6. desember 2022

Ine Eriksen Søreide

leder

Hårek Elvenes

ordfører

